

نقش ممیزی طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک‌های دل‌بستگی در تشخیص اضطراب اجتماعی

در دانش‌آموزان

فاطمه جاوید پشکه^۱

۱. کارشناس ارشد روانشناسی شخصیت، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران ایران (نویسنده مسئول).

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره پنجم، شماره چهل و دوم، فروردین‌ماه ۱۳۹۹، صفحات ۳۳-۲۱

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش ممیزی طرحواره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های دل‌بستگی در تشخیص اضطراب اجتماعی در دانش‌آموزان بود. طرح پژوهش، تابع تشخیص دوگروهی بود. جامعه موردبررسی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بودند. به این منظور تعداد ۳۰ دانش‌آموز دارای اضطراب اجتماعی و ۳۰ نفر بدون اضطراب اجتماعی به شیوه در دسترس انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های فرم کوتاه پرسشنامه طرحواره یانگ نسخه سوم یانگ (۲۰۰۵)، پرسشنامه سبک‌های دل‌بستگی بزرگسالان کولینز و رید (۱۹۹۰) و پرسشنامه اضطراب اجتماعی کانر و همکاران (۲۰۰۰) پاسخ دادند. داده‌های گردآوری شده با آزمون تحلیل تشخیص تجزیه و تحلیل شد. نتایج تحلیل ممیزی نشان داد که با کمک خودمختاری و عملکرد مختل و سبک دل‌بستگی ایمن می‌توان اضطراب اجتماعی را پیش‌بینی کرد. تحلیل ممیزی توانست با ۸۵ درصد پیش‌بینی صحیح دانش‌آموزان دختر را به دو گروه با و بدون اضطراب اجتماعی طبقه‌بندی نماید. نتایج این پژوهش نشان‌دهنده اهمیت کمک خودمختاری و عملکرد مختل و سبک دل‌بستگی ایمن در امکان تمایز گذاری بین دانش‌آموزان با و بدون اضطراب اجتماعی بوده و لذا می‌توان از این متغیرها در بحث پیشگیری از رفتارهای آسیب‌زا از ناشی از اضطراب اجتماعی توسط مشاوران و روانشناسان استفاده کرد.

واژه‌های کلیدی: طرحواره‌های ناسازگار اولیه، سبک‌های دل‌بستگی، اضطراب اجتماعی.

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره پنجم، شماره چهل و دوم، فروردین‌ماه ۱۳۹۹

اضطراب اجتماعی یکی از اختلالات شایع روان‌پزشکی است که به صورت ترس از ارزیابی شدن یا مشاهده شدن توسط دیگران بروز می‌کند. اضطراب غیرمنطقی از ارزیابی شدن توسط دیگران مهم‌ترین تصویر بالینی اختلال اضطراب اجتماعی است. در راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی ویراست پنجم^۱ (DSM-۵) نام اصلی این اختلال، هراس اجتماعی عنوان شده است، زیرا مشکلات به وجود آمده در اثر این اختلال، در مقایسه با سایر اضطراب‌ها، معمولاً فراگیرتر است و در فعالیتهای عادی فرد نابسامانی بیشتری به وجود می‌آوردند (انجمن روان‌پزشکی آمریکا^۲، ۲۰۱۳). اضطراب اجتماعی یکی از شایع‌ترین اختلالات اضطرابی است که با ترس^۳، اجتناب از تقابل اجتماعی^۴ و ناراحتی فیزیولوژیکی مشخص می‌شود که در آن افراد از رویایی و تعاملات اجتماعی دچار ترس و ناراحتی فیزیولوژیکی می‌شوند. به عبارتی اختلال اضطراب اجتماعی یک هراس آشکار از یک موقعیت اجتماعی است که در آن فرد احساس می‌کند مورد ارزیابی منفی توسط دیگران قرار گرفته است (مک‌کال، ریچاردسون، هلگادوتیر و چن^۵، ۲۰۱۸). یکی از عوامل تأثیرگذار بر اختلال اضطراب اجتماعی طرحواره‌های ناسازگار اولیه^۶ است (یانگ^۷، ۲۰۰۳؛ به نقل از اسدی، خدابنده و امینی، ۱۳۹۷؛ کالویت، اورو و هانکین^۸، ۲۰۱۵؛ کالویت، اورو و هانکین، ۲۰۱۳). بر اساس نظریه یانگ، طرحواره‌ها به دلیل ارضا نشدن نیازهای هیجانی اساسی دوران کودکی از جمله دلبستگی ایمن به دیگران، خودگردانی، کفایت و هویت، آزادی در بیان نیازها و هیجان‌های سالم، خودانگیختگی و تفریح، محدودیت‌های واقع‌بینانه و خویشتن‌داری به وجود می‌آیند. به عبارتی، طرحواره‌های ناسازگار اولیه به عنوان باورها، موضوعات و الگوهای مرکزی خود تخریب‌گری به شمار می‌روند که مداوم در طول زندگی به دلیل ارضا نشدن نیازهای دوران اولیه زندگی افراد تکرار می‌شوند (یانگ و کلووسکو و ویشار^۹، ۲۰۰۳؛ به نقل از سیمپسون، سیمپوناتو، اسموت، ون ورسویجک، هایس، سوگلریس و رید^{۱۰}، ۲۰۱۹).

یکی دیگر از پیش‌بین‌های اضطراب اجتماعی می‌تواند سبک‌های دلبستگی^{۱۱} افراد باشد (لاوین، بوسی، وارسبی و بری^{۱۲}، ۲۰۱۹؛ لیم، هودگس و لیلی^{۱۳}، ۲۰۱۹). بر اساس دیدگاه بالبی، دلبستگی از طریق روابط غیر کلامی بین نوزاد و مراقب اولیه آن‌ها شکل می‌گیرد. سبک‌های دلبستگی به مدل‌های درون‌کاری معینی از دلبستگی اشاره دارد که شکل پاسخ‌های رفتاری افراد را به جدایی از نگاره‌ای دلبستگی و پیوند مجدد با این نگاره‌ها تعیین می‌کند. این مدل‌های درون‌کاری یک پایگاه امنی را برای فرد فراهم می‌کند

1. diagnostic and statistical manual of mental disorders, third edition

2. American Psychiatric Associatio

3. fear

4. avoidance of social interaction

5. McCall, Richardson, Helgadottir & Chen

6. early maladaptive schemas

7. young

8. Calvete, Orue & Hankin

9. Young, Klosko, & Weishaar

10. Simpson, Simionato, Smout, Vvan Vreeswijk, Hayes, Souglers & Reid

11. attachment styles

22. Lavin, Bucci, Varese & Berry

33. Lim, Hodges & Lilly

که وی را قادر می‌سازد احساسات خود را به روشی نسبتاً مستقل و کاربردی تنظیم کند؛ بنابراین این سبک‌های دلبستگی عمدتاً بر اساس تجربه‌های فرد با مراقبت اولیه شکل می‌گیرند، در طول زندگی نسبتاً پایدار می‌مانند و بر تعامل‌های اجتماعی وی تأثیرگذار است (فوجشوبر، هیبلر-راگر، کریس، کاپفامر و اوتتراینر^۱، ۲۰۱۹). سبک دلبستگی فرد و مطابق با آن الگوی درون‌کاری فرد، می‌تواند زمینه ارضاء یا عدم ارضاء نیاز بر اساس دیدگاه بالبی، دلبستگی از طریق روابط اولیه شناختی با مراقبت‌کنندگان نوزادان شکل می‌گیرد که با توانایی فرد برای استنباط رفتار مراقبت‌کنندگان و پاسخ دیگران به نیازهایشان رابطه دارد (بالبی، ۱۹۸۸؛ به نقل از رضایی جمالویی، حسنی و نورمحمدی نجف‌آبادی، ۱۳۹۸). با توجه به آنچه گفته شد این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این سوال بود که آیا سبک‌های دلبستگی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه قادر به تشخیص و طبقه‌بندی دانش‌آموزان به دو گروه با و بدون اضطراب اجتماعی می‌باشند؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر دارای طرح تابع تشخیص دوگروهی بود. پژوهش حاضر توصیفی و از نوع علی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری پژوهش را دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه منطقه ۲ شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ تشکیل دادند که با توجه به آمار ارائه‌شده از سوی اداره‌ی آموزش و پرورش شهر تهران تعداد آنان ۸۲۰۹۹ نفر بودند. با توجه به محاسبات انجام‌شده، حجم نمونه از طریق فرمول کوکران به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای مرحله‌ای از نوع تصادفی ۳۸۲ نفر برآورد شده است. با توجه ریزش احتمالی برخی پرسشنامه‌ها و مخدوش بودن برخی از آن‌ها تعداد حجم نمونه ۴۰۰ نفر در نظر گرفته شد. به این صورت که از بین مناطق ۵ گانه (غرب، شرق، جنوب، شمال و مرکز) یک منطقه به صورت تصادفی انتخاب و از آن منطقه ۴۰ مدرسه دخترانه دوره دوم متوسطه انتخاب و از هر مدرسه یک کلاس و هر کلاس ۱۰ نفر دانش‌آموز به‌طور تصادفی وارد پژوهش شدند. برای جمع‌آوری داده‌های پژوهش پس از انجام هماهنگی‌های لازم با آموزش و پرورش شهر تهران به کلاس درس دانش‌آموزان دختر مراجعه کرده و از بین آن‌ها به روش نمونه‌گیری در خوشه‌ای مرحله‌ای از نوع تصادفی افراد نمونه انتخاب شدند. سپس پرسشنامه‌های پژوهش برای پاسخگویی در اختیار این افراد قرار داده شد. در ابتدای پرسشنامه اصول اخلاقی پژوهش نوشته شد و طی آن شرکت آزادانه و داوطلبانه و محرمانه ماندن پاسخ‌ها شرح داده شده بود. این اصول برای آن‌ها خوانده شد و از آن‌ها رضایت شفاهی جهت شرکت در پژوهش دریافت شد. سپس بر اساس دستورالعملی که در بالای پرسشنامه‌ها نوشته شده بود از آن‌ها خواسته شد تمامی سوالات را به‌دقت بخوانند تا حد امکان سوالی را بی‌پاسخ نگذارند. پژوهشگر بر روند اجرای پرسشنامه‌ها نظارت داشت و تمامی پرسشنامه‌ها تکمیل گردیده و هیچ پرسشنامه‌ای بدون پاسخ باقی نماند. از بین ۴۰۰ نفر پرسشنامه تکمیل شده برحسب نمره ۵۰ به بالا در پرسشنامه اضطراب اجتماعی کانر و همکاران (۲۰۰۰) دانش‌آموزان مضطرب اجتماعی و دانش‌آموزان عادی شناسایی و گروه‌بندی شدند. به این صورت که تعداد ۳۰ پرسشنامه از بین پرسشنامه‌های گردآوری‌شده به‌عنوان مضطرب اجتماعی همراه شناسایی شدند. همچنین ۳۰ نفر پرسشنامه که نمره اضطراب اجتماعی آن‌ها پایین‌تر از نمره ۵۰ بود به‌عنوان افراد گروه عادی انتخاب شدند تا گروه‌ها از نظر

1. Fuchshuber, Hiebler-Ragger, Kresse, Kapfhammer & Unterrainer

تعداد همتا و برابر باشند. بعد از گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌های پاسخ‌های دانش‌آموزان با روش‌های آماری مناسب تجزیه و تحلیل گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها در سطح توصیفی از میانگین و انحراف معیار و در سطح استنباطی از تحلیل تابع تشخیصی (تحلیل ممیزی^۱) استفاده شد. ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ بود.

ابزار پژوهش

فرم کوتاه پرسشنامه طرحواره یانگ نسخه سوم^۲ (YSQ-S3) یانگ^۳ (۲۰۰۵): این پرسشنامه ۷۵ سوالی پنج حوزه اصلی و ۱۵ خرده مقیاس شامل حوزه بریدگی و طرد (محرومیت هیجانی با سوالات ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵، بی‌اعتمادی/بدرفتاری با سوالات ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵، طرد/رهاشدگی با سوالات ۶، ۷، ۸، ۹ و ۱۰، انزوای اجتماعی با سوالات ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹ و ۲۰ و نقص/شرم با سوالات ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴ و ۲۵)، خودمختاری و عملکرد مختل (شکست با سوالات ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹ و ۳۰، وابستگی/بی‌کفایتی با سوالات ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴ و ۳۵، گرفتاری با سوالات ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴ و ۴۵ و آسیب‌پذیری به ضرر و بیماری با سوالات ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹ و ۴۰)، محدودیت‌های مختل (استحقاق/بزرگ‌منشی با سوالات ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹ و ۷۰ و خویش‌ن‌داری و خود انضباط ناکافی با سوالات ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴ و ۷۵)، دیگر جهت‌مندی (اطلاعات با سوالات ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹ و ۵۰ و از خودگذشتگی با سوالات ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴ و ۵۵) و گوش‌بزرگی بیش‌ازحد و بازداری (بازداری هیجانی با سوالات ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹ و ۶۰ و معیارهای سرسختانه با سوالات ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴ و ۶۵) را اندازه‌گیری می‌کند (اسپرب، داسیلوا، کورگو-موریرا، لارا و دی کاروالهو، ۲۰۱۹). نمره‌گذاری آن بر اساس طیف ۶ درجه‌ای لیکرت صورت می‌گیرد به این صورت کاملاً غلط، ۱ نمره، تقریباً غلط ۲ نمره، بیشتر درست است تا غلط ۳ نمره، اندکی درست ۴ نمره، تقریباً درست ۵ نمره و کاملاً درست ۶ نمره تعلق می‌گیرد (فیلیپسریال بروکمن، بایلی و کنیون، ۲۰۱۹). در یک پژوهش آلفای کرونباخ کل سوالات ۰/۹۶ به دست آمده است که نشان‌دهنده آلفای بسیار خوب پرسشنامه است (برجی، فرشادنی، خرمی و قهاری، ۱۳۹۸). در پژوهش دیگر آلفای کرونباخ مؤلفه‌ها در دامنه بین ۰/۸۹ تا ۰/۹۶ گزارش شده است (شعبانی خدیو و احمدیان، ۱۳۹۸). در خارج از کشور برای بررسی قابلیت اعتماد پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضرایب مؤلفه‌ها در دامنه ۰/۷۹ تا ۰/۹۱ گزارش شده است و همبستگی بین دو نسخه کوتاه و بلند ضریب ۰/۸۰ به دست آمده است که نشان‌دهنده روایی همگرایی پرسشنامه است (استانیسزک و پوپیل، ۲۰۱۸). در یک پژوهش دیگر نیز آلفای کرونباخ مؤلفه‌ها بین ۰/۷۹ تا ۰/۹۲ به دست آمده است (سیمپسون، سیمپوناتو، اسموت، ون ورسویجک، هایس، سوگلیس و رید، ۲۰۱۹). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ کل سوالات ۰/۷۲ به دست آمده است.

1. discriminant function

2. Young Schema Questionnaire – Short Form Version 3 (YSQ-S3)

3. Young

4. Sperrb, Da Silva, Cogo-Moreira, Lara & De Carvalho

5. Phillips, Brockman, Bailey & Kneebone

6. Staniszek & Popiel

پرسشنامه سبک‌های دلبستگی بزرگسالان^۱ (AAS) کولینز و رید^۲ (۱۹۹۰): این پرسشنامه ۱۸ سوال و سه زیر مؤلفه شامل دلبستگی ایمن با سوالات ۱، ۶، ۸، ۱۲، ۱۳ و ۱۷؛ دلبستگی نایمن دوسوگرای اضطرابی با سوالات ۳، ۴، ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۵؛ دلبستگی نایمن اجتنابی با سوالات ۲، ۵، ۱۴، ۱۶، ۱۷ و ۱۸ را اندازه‌گیری می‌کند (خانجانی، قبری و نعیمی، ۱۳۹۸). سوالات پرسشنامه توسط علامت‌گذاری روی یک مقیاس ۵ درجه‌ای از نوع لیکرت شامل کاملاً مخالفم نمره ۱، تا حدودی مخالفم نمره ۲، نه مخالف و نه موافق نمره ۳، تا حدودی موافق نمره ۴ و کاملاً موافق نمره ۵ نمره‌گذاری می‌شود (فوجشوبر، هیبلر-راگر، کریس، کاپفامر و اوتتراینر، ۲۰۱۹). روایی سازه پرسشنامه توسط سازندگان آن بررسی و همبستگی معنی‌داری بین خرده مقیاس‌های آن با نمره کل وجود داشت که نشان‌دهنده روایی سازه پرسشنامه است (کولینز و رید، ۱۹۹۰). روایی همگرایی پرسشنامه سبک‌های دلبستگی با اعتیاد به اینترنت تأیید شده است (ایچنبرگ، سچوت، دکر و سیندلار^۳، ۲۰۱۷). ضریب پایایی بازآزمایی این آزمون توسط کولینز و رید (۱۹۹۰) برای هر یک از سه زیر مقیاس ایمن، اجتنابی و دوسوگرا به ترتیب، ۰/۶۸، ۰/۷۱ و ۰/۵۲ گزارش شده است. در داخل ایران پایایی آزمون با ضریب آلفای کرونباخ برای دلبستگی ایمن ۰/۸۹، دلبستگی نایمن دوسوگرای اضطرابی ۰/۷۷ و دلبستگی نایمن اجتنابی ۰/۸۱ گزارش شده است (رضایی جمالی، حسنی و نورمحمدی نجف‌آبادی، ۱۳۹۸) در یک پژوهش دیگر آلفای کرونباخ ۰/۹۰ به‌دست آمده است (مرزی‌فر و جوادی، ۱۳۹۸). در خارج از کشور برای بررسی همسانی درونی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ، ضرایب برای دلبستگی ایمن ۰/۷۳، دلبستگی نایمن دوسوگرای اضطرابی ۰/۷۵ و دلبستگی نایمن اجتنابی ۰/۸۰ به‌دست آمده است (جونز، فرالی، اهرلیچ، استرن، لجزو، شاور و کاسیدی^۴، ۲۰۱۸). در یک پژوهش ضرایب برای دلبستگی ایمن ۰/۷۲، دلبستگی نایمن دوسوگرای اضطرابی ۰/۶۷ و دلبستگی نایمن اجتنابی ۰/۷۵ گزارش شده است (گوین و مک‌نیل^۵، ۲۰۱۹). بررسی نتایج یک پژوهش دیگر ضرایب آلفای کرونباخ پرسشنامه را در دامنه بین ۰/۸۱ تا ۰/۸۷ به دست آورده است (فوجشوبر، هیبلر-راگر، کریس، کاپفامر و اوتتراینر، ۲۰۱۹). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ کل سوالات ۰/۸۶ به‌دست آمده است.

پرسشنامه اضطراب اجتماعی (CSPIN) کانر^۶ و همکاران (۲۰۰۰): این پرسشنامه شامل ۱۷ سوال است و سه خرده مقیاس ترس با سوالات ۱، ۳، ۵، ۱۰، ۱۴ و ۱۵؛ اجتناب از تقابل اجتماعی با سوالات ۴، ۶، ۸، ۹، ۱۱، ۱۲ و ۱۶؛ ناراحتی فیزیولوژیکی با سوالات ۲، ۷، ۱۳ و ۱۷ می‌باشد. هر سوال بر اساس طیف لیکرت ۰ تا ۴ نمره‌گذاری می‌شود، به این صورت که به‌هیچ‌وجه صفر نمره، کم ۱ نمره، تا اندازه‌ای ۲ نمره، زیاد ۳ نمره و خیلی زیاد ۴ نمره تعلق می‌گیرد (رضایی، امیری و طاهری، ۱۳۹۶). نقطه برش آن در مجموع ۱۹ است (چوکوچکو و اولوسه^۷، ۲۰۱۸). همسانی درونی آن را با یک نمونه غیربالینی در نیمه اول آزمون ۰/۸۲ و در

1. Adult Attachment Scale (AAS)

2. Collins & Read

3. Eichenberg, Schott, Decker & Sindelar

4. Jones, Fraley, Ehrlich, Stern, Lejuez, Shaver & Cassidy

5. Guin & MacNeil

6. Connor social phobia inventory (CSPIN)

7. Chukwujekwu & Olose

نیمه دوم آزمون ۰/۸۶، همبستگی دونیمه آزمون ۰/۷۶ و ضریب همبستگی اسپیرمن بروان را ۰/۹۱ گزارش کرده است. همچنین همسانی درونی برای بررسی پایایی پرسشنامه با آلفای کرونباخ در زیرمقیاس های ترس، اجتناب و ناراحتی فیزیولوژیکی به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۷۵ و ۰/۷۵ به دست آمده است (مخبر دزفولی، رضایی، غضنفری، میردربکوند، غلامرضایی، مؤذنی و هاشمی، ۱۳۹۴). ضریب آلفای کرونباخ کل پرسشنامه را ۰/۸۸، آلفای نیمه اول و دوم پرسشنامه را به ترتیب برابر با ۰/۸۱ و ۰/۷۷ و همبستگی بین دو نیمه را ۰/۷۷ و ضریب اعتبار آن به واسطه آزمون اسپیرمن را برابر ۰/۸۷ گزارش کرده اند (جدیدی فیقان، صفری، فرامرزی، جمالی پالعه و جدیدی فیقان، ۱۳۹۴). در پژوهش بر روی دانشگاه های شهر تهران آلفای کرونباخ کل پرسشنامه ۰/۹۳ به دست آمده است که نشان دهنده همسانی درونی پرسشنامه است (گرجیان و عبداللهی، ۱۳۹۵). در یک پژوهش برای بررسی پایایی پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب آلفای کرونباخ کل سوالات ۰/۸۲ محاسبه شده است (بلک کی و کوکوسکی، ۲۰۱۸). در یک پژوهش دیگر آلفای کرونباخ پرسشنامه ۰/۹۵ به دست آمده است که نشان دهنده پایایی بسیار عالی پرسشنامه اضطراب اجتماعی است (لوسی، وارینگتون، مک گولدربیک، مورفی و برووس، ۲۰۱۹). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ کل سوالات ۰/۷۵ به دست آمده است.

یافته ها

جدول ۱. یافته های توصیفی متغیرهای پژوهش در دو گروه دانش آموزان با و بدون اضطراب اجتماعی

متغیرهای پژوهش	مضطرب اجتماعی		گروه عادی		نرمال بودن	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	آماره آزمون Z	سطح معناداری
بریدگی و طرد	۱۰۴/۰۰	۱۵/۵۰	۹۶/۷۳	۱۴/۱۴	۰/۶۵۱	۰/۱۰۲
خودمختاری و عملکرد مختل	۷۷/۸۰	۱۲/۵۴	۶۹/۱۷	۱۰/۰۵	۰/۶۳۰	۰/۱۵۰
محدودیت های مختل	۳۹/۵۰	۶/۷۵	۳۶/۹۳	۶/۵۲	۰/۶۷۱	۰/۱۲۱
دیگر جهت مندی	۳۹/۱۰	۵/۷۳	۳۷/۸۷	۵/۵۷	۰/۹۶۲	۰/۲۱۰
گوش بزنگی بیش از حد و بازداری	۳۹/۵۳	۵/۷۳	۳۸/۲۳	۵/۵۵	۰/۶۶۴	۰/۱۳۵
دل بستگی ایمن	۱۲/۲۰	۲/۱۷	۱۷/۵۰	۴/۹۱	۰/۷۷۱	۰/۱۲۱
دل بستگی نایمن اضطرابی	۱۸/۰۷	۴/۰۹	۱۶/۵۰	۳/۵۷	۰/۹۶۲	۰/۲۱۰
دل بستگی نایمن اجتنابی	۱۸/۸۳	۳/۹۱	۱۷/۵۰	۳/۹۰	۰/۸۵۱	۰/۲۵۵

جدول ۱- یافته های توصیفی متغیرهای پژوهش در دو گروه دانش آموزان با و بدون اضطراب اجتماعی را نشان می دهد. آزمون کلموگروف اسمیرنوف تک نمونه ای همان گونه که مشاهده می شود توزیع نمرات متغیرهای پژوهش با ۹۵ درصد اطمینان طبیعی است. از آنجایی سطوح معناداری آماره های نرمال بودن بزرگتر از ۰/۰۵ هستند ($P > 0.05$)، لذا توزیع نمرات دارای توزیع نرمال

¹. Blackie & Kocovski

². Losty, Warrington, McGoldrick, Murphy, Burrows & Cullen

است. برای انجام تحلیل تابع تشخیصی، پیش فرض هم چند خطی آزمون امباکس انجام شد که نتایج آن امکان استفاده از این روش را تأیید کرد ($M\ Boxes=52/651$; $sig=0/079$).

جدول ۲. نتایج آزمون برابری میانگین‌ها

متغیرهای پیش بین	لامبدای ویلکز	آماره F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	معناداری
بریدگی و طرد	۰/۹۴۲	۳/۵۹۹	۱	۵۸	۰/۰۶۳
خودمختاری و عملکرد مختل	۰/۸۷۰*	۸/۶۵۲	۱	۵۸	۰/۰۰۵
محدودیت‌های مختل	۰/۹۶۳	۲/۲۴۵	۱	۵۸	۰/۱۴۰
دیگر جهت‌مندی	۰/۹۸۸	۰/۷۱۴	۱	۵۸	۰/۴۰۲
گوش بزنگی بیش‌ازحد و بازداری	۰/۹۸۶	۰/۷۹۶	۱	۵۸	۰/۳۷۶
دلبستگی ایمن	۰/۶۶۵*	۲۹/۲۲۲	۱	۵۸	۰/۰۰۱
دلبستگی نایمن اضطرابی	۰/۹۵۹	۲/۴۹۶	۱	۵۸	۰/۱۲۰
دلبستگی نایمن اجتنابی	۰/۹۷۱	۱/۷۴۶	۱	۵۸	۰/۱۹۲

* مقادیر آماره F در سطح $P < 0/01$ معنی‌دار هستند.

در جدول ۲ نتایج آزمون برابری میانگین‌ها ارائه شده است که نتایج بیان‌کننده تفاوت بین میانگین دو گروه در متغیرهای طرحواره‌های ناسازگار اولیه (تنها حوزه خودمختاری/عملکرد مختل) و سبک‌های دلبستگی (تنها دلبستگی ایمن) بود.

جدول ۳. خلاصه نتایج تابع‌های تشخیصی

شخص	آماره
تابع	۱
مقدار ویژه	۱/۱۵۵
همبستگی کانونی	۰/۷۳۲
مجذور همبستگی کانونی (ضریب تعیین)	۰/۵۳۶
لامبدای ویلکز	۰/۶۴۶
خی دو	۴۱/۴۷۳
درجه آزادی	۸
معناداری	۰/۰۰۱

نتایج جدول ۳- حاصل از تحلیل تابع تشخیصی و بررسی تابع‌های متعارف^۱ نشان داد که با توجه به مقدار ویژه^۲ و همبستگی کانونی به‌دست آمده، می‌توان گفت که تابع تشخیص از قدرت تمیز خوبی برای تمایز دو گروه دانش‌آموزان با و بدون اضطراب اجتماعی بهره‌مند است و ۵۳/۶٪ درصد از واریانس تفاوت دو گروه ناشی از متغیرهای پیش‌بین یعنی طرحواره‌های ناسازگار اولیه (تنها حوزه خودمختاری/عملکرد مختل) و سبک‌های دلبستگی (تنها دلبستگی ایمن) است. همچنین با توجه به مقدار لامبدای ویلکز، درجه آزادی تابع و معناداری آن، نتایج بیان‌کننده معناداری تابع تشخیص است.

1. canonical functions

2. eigenvalue

جدول ۴. ماتریس ضرایب استاندارد و ساختاری متغیرهای پژوهش

متغیرهای پیش‌بین	ضرایب ساختار	ضرایب استاندارد
بریدگی و طرد	۱/۱۶۴	۰/۶۶۰
خودمختاری و عملکرد مختل	۱/۲۱۰	۰/۳۵۹
محدودیت‌های مختل	۰/۷۹۲	۰/۲۳۲
دیگر جهت‌مندی	۰/۹۱۰	۰/۱۹۳
گوش بزنگی بیش‌ازحد و بازداری	۰/۲۹۴	۰/۱۸۳
دل‌بستگی ایمن	۰/۸۴۶	۰/۱۶۱
دل‌بستگی نایمن اضطرابی	۰/۲۱۹	۰/۱۰۹
دل‌بستگی نایمن اجتنابی	۰/۲۱۳	۰/۱۰۳

ضرایب استاندارد و ساختاری متغیرهای پژوهش در جدول ۴- ارائه شده است. متغیرهای با ضرایب ساختاری ۰/۳ و بالاتر، نسبت به سایر پیش‌بین‌ها در تعیین بعد ایجاد شده توسط تابع تشخیص، اهمیت توجه برانگیزی دارند. در جدول ۵ نتایج حاصل از طبقه بندی گروه‌ها توسط تابع تشخیص آمده است.

جدول ۵. فراوانی و درصد نتایج طبقه بندی در گروه‌های عادی و اضطراب اجتماعی

کل	عضویت گروهی پیش‌بینی شده		گروه بندی	
	مضطرب اجتماعی	گروه عادی	مضطرب اجتماعی	گروه عادی
۳۰	۲۶ (۸۶/۷ درصد)	۴ (۱۳/۳ درصد)	مضطرب اجتماعی	طبقه بندی اصلی
۳۰	۵ (۱۶/۷ درصد)	۲۵ (۸۳/۳ درصد)	گروه عادی	

بر اساس جدول ۵ می‌توان گفت که تابع تشخیصی حاضر در پیش‌بینی ۸۶/۷ درصد از دانش‌آموزان دارای اضطراب اجتماعی و ۸۳/۳ درصد از دانش‌آموزان بدون اضطراب اجتماعی به درستی عمل کرده است. در کل تحلیل تابع تشخیص برای ۸۵ درصد موارد پیش‌بینی اضطراب اجتماعی موفقیت آمیزی داشته است.

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش ممیزی طرحواره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های دلبستگی در تشخیص دانش‌آموزان دارای اضطراب اجتماعی بود. نتایج تحلیل ممیزی نشان داد که با کمک خودمختاری و عملکرد مختل و سبک دلبستگی ایمن می‌توان اضطراب اجتماعی را پیش‌بینی کرد. تحلیل ممیزی توانست با ۸۵ درصد پیش‌بینی صحیح دانش‌آموزان دختر را به دو گروه با و بدون اضطراب اجتماعی طبقه‌بندی نماید. این نتیجه به دست آمده با نتایج تحقیقات اسدی، خدابنده و امینی (۱۳۹۷)، گریکوری، ونگ، مارکر و پترز^۱ (۲۰۱۸)، کالویت، اورو و هانکین (۲۰۱۵) و کالویت، اورو و هانکین (۲۰۱۳) همسویی دارد. در تبیین نقش پیش‌بینی کننده طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر اضطراب اجتماعی می‌توان گفت که اختلالات اضطرابی، از پردازش اطلاعات سواداری که سبب الگوهای خودکار تفکر می‌شوند، به وجود می‌آیند که این امر به وسیله‌ی بدبینی، تفسیر منفی و غیرواقعی مشخص می‌شود.

¹. Gregory, Wong, Marker & Peters

طبق نظریه های شناختی، طرحواره های ناسازگار اولیه، پنهان و خاموش می ماند تا به وسیله ای استرسورهای بیرونی راه اندازی شوند. سازه های اساسی طرحواره های ناسازگار اولیه، پردازش اطلاعات سودار است که ادراک و افکار افراد را تحریف می کند. طبق مدل طرحواره یانگ، طرحواره های ناسازگار اولیه، زمینه و بستر را برای رشد مشکلات روانی که یکی از مهم ترین آن ها اختلالات اضطرابی است، فراهم می کند. لذا منطقی است که طرحواره های ناسازگار اولیه اضطراب اجتماعی را پیش بینی کند.

همچنین در تبیین نقش تشخیصی سبک های دلبستگی بر اضطراب اجتماعی می توان گفت که زمانی که مراقب پاسخگو نیازهای کودک باشد، کودک احساس امنیت کرده و دلبستگی ایمن در وی شکل می گیرد. افرادی که سبک دلبستگی ایمن دارند، به دلیل در دسترس بودن مراقب اولیه خود در زندگی، اعتماد به نفس بیشتری از خود نشان می دهند و از مراقب خود به عنوان پناهگاهی برای کشف جهان استفاده می کنند (سوری، گارگ و تولیا، ۲۰۱۹). لذا کسانی که دلبستگی ایمنی دارند به دیگران اعتماد بیشتری کرده و اعتماد به نفس بالایی در برقراری روابط اجتماعی دارند و در موقعیت های اجتماعی دچار اضطراب نمی شوند. افرادی که از دلبستگی نایمن دوسوگرای اضطرابی برخوردار هستند، اعتماد به نفس پایین و انفعال بیشتری دارند، توانایی مدیریت استرس کمتری دارند و خود را منزوی احساس می کنند و در مواقع نیاز از دیگران درخواست کمک نمی کنند. کودکان با این سبک دلبستگی وقتی مراقبان آن ها غایب است به ندرت علائم استرس را از خود نشان می دهند و موقعی که مراقب آن ها نزد کودک برمی گردد مراقب خود را نادیده می گیرند (سوری، گارگ و تولیا، ۲۰۱۹). لذا دل بسته نایمن های اضطرابی به دلیل استرس در رویارویی با دیگران تجربه اضطراب اجتماعی بالایی نیز دارند. همچنین افرادی که دارای سبک دلبستگی نایمن اجتنابی هستند، نسبت به دیگران بدبین بوده و علائم اختلال شخصیت پارانوئید بیشتری از خود نشان می دهند (لاوین، بوسی، واری و بری، ۲۰۱۹). افراد با دلبستگی نایمن اجتنابی با بهانه هایی مختلف از برقراری روابط نزدیک با دیگران اجتناب می کنند، اضطراب بالاتری دارند برخوردار هستند (لیم، هودگس و لیلی، ۲۰۱۹). لذا منطقی است که سبک های دلبستگی اضطراب اجتماعی را پیش بینی کند. در استفاده از نتایج باید دقت داشت که یافته های این تحقیق، محدود به دختران مدارس متوسطه شهر تهران بوده است، بنابراین در تعمیم نتایج به دیگر دانش آموزان دختر در دیگر شهرها باید محتاطانه عمل کرد. مطالعه حاضر از نوع مطالعات همبستگی از نوع توصیفی بوده است، لذا روابط به دست آمده را نمی توان به عنوان روابط علت و معلولی تفسیر و تعبیر کرد. انجام این پژوهش با روش نمونه گیری در دسترس و حجم نمونه کمتری مقدور بود. در صورتی که نمونه بزرگ تری در دسترس بود این احتمال وجود داشت که نتایج متفاوت تری از نتیجه به دست آمده از پژوهش حاضر به دست می آمد. برای تعمیم پذیری بیشتر نتایج پیشنهاد می شود دانشجویان و پژوهشگران چنین پژوهش هایی را در سایر شهرها تکرار کنند تا شواهدی از روابط به دست آمده فراهم شود. استفاده از مطالعات طولی و سایر روش های تحقیق (ترکیبی شامل کیفی و کمی) می تواند برای بررسی این مطالعه سودمندتر باشد. به این صورت که پیشنهاد می گردد با استفاده از یک مطالعه کیفی به بررسی عوامل مؤثر بر اضطراب اجتماعی پرداخته شود. پیشنهاد می شود در صورت امکان با انتخاب نمونه با حجم بیشتر و برگزیدن روش نمونه گیری تصادفی محدودیت پژوهش حاضر را برطرف کنند تا نتایج دقیق تری از نتیجه به دست آمده

1. Suri, Garg & Tholia

از پژوهش حاضر به دست آید. دستاوردها و پیامدهای این پژوهش را می‌توان در دو سطح نظری و عملی مطرح کرد. در سطح نظری، یافته‌های پژوهش می‌توانند با تبیین نحوه اثرگذاری طرحواره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های دلبستگی بر اضطراب اجتماعی به گسترش دانش، مفاهیم و مدل‌های موجود در زمینه اضطراب اجتماعی کمک کنند. همچنین، نتایج پژوهش حاضر می‌تواند راهگشای پژوهش‌های جدیدتر به‌منظور گسترش دانش روان‌شناختی در زمینه عوامل مؤثر بر شکل‌گیری اضطراب اجتماعی شود. در سطح عملی، از یافته‌های این پژوهش می‌توان در جهت تدوین برنامه‌ها و مداخله‌های آموزشی درمانگری در مراکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی جهت طراحی مداخلاتی مانند طرحواره درمانی مبتنی بر کاهش طرحواره‌ای ناسازگار اولیه به بهبود اضطراب اجتماعی دختران کمک شود و مشاوران و روان‌شناسان بالینی می‌توانند بر این اساس از نتایج این پژوهش استفاده کنند.

منابع

- اسدی، مریم؛ خدابنده، مهرداد؛ و امینی، محمدعلی. (۱۳۹۷). بررسی پیش‌بینی‌کننده‌های کاهنده هوش اجتماعی بر اساس طرحواره های ناسازگار اولیه دانشجویان پزشکی. *نشریه رویش روانشناسی*، ۷(۲)، ۱۳۶-۱۲۱.
- برجی، میترا؛ فرشادینیا، الهام؛ خرمی، زهرا؛ و قهاری، شهربانو. (۱۳۹۸). پیش‌بینی افکار خودکشی بر اساس معناداری زندگی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در دانشجویان. *مجله سلامت اجتماعی*، ۶(۲)، ۱۹۵-۱۸۶.
- جدیدی فیقان، مهناز؛ صفری، سهیلا؛ فرامرزی، سالار؛ جمالی باقلعه، سمیه؛ و جدیدی فیقان، مریم. (۱۳۹۴). مقایسه اضطراب اجتماعی و حمایت اجتماعی مادران کودکان با نیازهای خاص و مادران کودکان سالم. *دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۱۶(۲)، ۵۲-۴۳.
- خانجانی، مهدی؛ قنبری، فرشته؛ و نعیمی، ابراهیم. (۱۳۹۸). بررسی ارتباط کارکرد خانواده، سبک دلبستگی و سبک‌های تربیتی والدین با اعتیاد به اینترنت در نوجوانان. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۰(۳۷)، ۱۴۲-۱۲۱.
- رضایی جمالویی، حسن؛ حسنی، جعفر؛ و نورمحمدی نجف‌آبادی، محمد. (۱۳۹۸). نقش سبک‌های دلبستگی در رفتارهای پرخطر نوجوانان پسر مقطع متوسطه دوم. *فصلنامه دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۲۰(۱)، ۱۲۱-۱۱۲.
- رضایی، فهیمه؛ امیری، مهدی؛ و طاهری، الهام. (۱۳۹۶). اثربخشی درمان شناختی رفتاری به شیوه گروهی بر کاهش اضطراب اجتماعی و ارزیابی شناختی منفی در دختران سخت‌شعور. *فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۸(۳۲)، ۱۶۰-۱۳۳.
- شعبانی خدیو، امیر؛ و احمدیان، حمزه. (۱۳۹۸). رابطه ارضاء نیازهای بنیادی روانی و اختلال تنظیم هیجانی با نقش میانجی‌گری طرحواره‌های ناسازگار اولیه در دانشجویان دانشگاه بوعلی سینا همدان. *دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۲۰(۱)، ۱۱۱-۱۰۱.
- مخبر دزفولی، علیرضا؛ رضایی، مهدی؛ غضنفری، فیروزه؛ میردریکوند، فضل‌الله؛ غلامرضایی، سیمین؛ مؤذنی، ترانه؛ و هاشمی، شیما. (۱۳۹۴). مدل یابی اختلال اضطراب اجتماعی بر پایه مؤلفه‌های هیجانی، شناختی و جنسیت: کاربرد تحلیل مسیر. *فصلنامه علمی و پژوهشی مطالعات روانشناختی*، ۱۱(۳)، ۵۲-۲۹.

▪ مرزی فر، عطیه؛ و جوادی، محمد جعفر. (۱۳۹۸). نقش ممیزی سبک‌های دلبستگی، ناگویی هیجانی و ویژگی‌های شخصیتی در تشخیص دانش‌آموزان دارای اعتیاد به اینترنت: تحلیل تابع تشخیصی. پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، ۳۶(۳)، ۵۴-۸۱.

- American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5thed.). Washington, DC. American Psychiatric Press
- Blackie, R. A., & Kocovski, N. L. (2018). Forgive and Let Go: Effect of Self-Compassion on Post-Event Processing in Social Anxiety. *Mindfulness*, 9(2), 654-663.
- Calvete, E., Orue, I., & Hankin, B. L. (2013). Early maladaptive schemas and social anxiety in adolescents: The mediating role of anxious automatic thoughts. *Journal of anxiety disorders*, 27(3), 278-288.
- Calvete, E., Orue, I., & Hankin, B. L. (2015). A longitudinal test of the vulnerability-stress model with early maladaptive schemas for depressive and social anxiety symptoms in adolescents. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 37(1), 85-99.
- Chukwujekwu, D. C., & Olose, E. O. (2018). Validation of the Social Phobia Inventory (SPIN) in Nigeria. *Journal of Psychiatry and Psychiatric Disorders*, 2(2), 49-54.
- Collins, N.R., & Read, S.J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *J Personal Soc Psychol*, 58, 644-663.
- Connor, K.M., Davidson, J.R., Churchill, L.E., Sherwood, A., Foa, E., & Weisler, R.H.(2000). Psychometric properties of the Social Phobia Inventory (SPIN). *Br J Psychiatry*, 176(4), 379-86.
- Eichenberg, C., Schott, M., Decker, O., & Sindelar, B. (2017). Attachment Style and Internet Addiction: An Online Survey. *Journal of Medical Internet Research*, 19(5).
- Fuchshuber, J., Hiebler-Ragger, M., Kresse, A., Kapfhammer, H. P., & Unterrainer, H. F. (2019). The influence of attachment styles and personality organization on emotional functioning after childhood trauma. *Frontiers in Psychiatry*, 10, 643.
- Gouin, J. P., & MacNeil, S. (2019). Attachment style and changes in systemic inflammation following migration to a new country among international students. *Attachment & human development*, 21(1), 38-56.
- Gregory, B., Wong, Q. J., Marker, C. D., & Peters, L. (2018). Maladaptive Self-Beliefs During Cognitive Behavioural Therapy for Social Anxiety Disorder: A Test of Temporal Precedence. *Cognitive Therapy and Research*, 1-12.
- Jones, J. D., Fraley, R. C., Ehrlich, K. B., Stern, J. A., Lejuez, C. W., Shaver, P. R., & Cassidy, J. (2018). Stability of attachment style in adolescence: An empirical test of alternative developmental processes. *Child development*, 89(3), 871-880.
- Lavin, R., Bucci, S., Varese, F., & Berry, K. (2019). The relationship between insecure attachment and paranoia in psychosis: A systematic literature review. *British Journal of Clinical Psychology*.

- Lim, B. H., Hodges, M. A., & Lilly, M. M. (2019). The differential effects of insecure attachment on post-traumatic stress: a systematic review of extant findings and explanatory mechanisms. *Trauma, Violence, & Abuse*, 1524838018815136.
- Losty, C., Warrington, G., McGoldrick, A., Murphy, C., Burrows, E., & Cullen, S. (2019). Mental health and wellbeing of jockeys. *Journal of Human Sport & Exercise*, 1(1), 1-12.
- McCall, H. C., Richardson, C. G., Helgadottir, F. D., & Chen, F. S. (2018). Evaluating a Web-Based Social Anxiety Intervention Among University Students: Randomized Controlled Trial. *Journal of medical Internet research*, 20(3), 91-105.
- Phillips, K., Brockman, R., Bailey, P. E., & Kneebone, I. I. (2019). Young Schema Questionnaire–Short Form Version 3 (YSQ-S3): Preliminary validation in older adults. *Aging & mental health*, 23(1), 140-147.
- Simpson, S., Simionato, G., Smout, M., van Vreeswijk, M. F., Hayes, C., Sougleris, C., & Reid, C. (2019). Burnout amongst clinical and counselling psychologist: The role of early maladaptive schemas and coping modes as vulnerability factors. *Clinical psychology & psychotherapy*, 26(1), 35-46.
- Sperb, W., da Silva, J. A., Cogo-Moreira, H., Lara, D. R., & de Carvalho, H. W. (2019). The latent structure of the Young Schema Questionnaire-Short Form. *Brazilian Journal of Psychiatry*, (AHEAD).
- Staniszek, K., & Popiel, A. (2018). Development and validation of the Polish experimental short version of the Young Schema Questionnaire (YSQ-ES-PL) for the assessment of early maladaptive schemas. *Roczniki Psychologiczne/Annals of Psychology*, 20(2), 401-427.
- Suri, S., Garg, S., & Tholia, G. (2019). Attachment Style, Perceived Social Support and Loneliness among College Students. *IJISSH*, 4(5), 135-143.
- Young, J. E. (2005). *Young Schema Questionnaire – Short Form 3 (YSQ-S3)*. New York, NY: Cognitive Therapy Center.

The discriminational role early maladaptive schemas and attachment styles in social anxiety of students

Abstract

The purpose of this study was to discriminational role early maladaptive schemas and attachment styles in social anxiety of students. The research design was a two-group diagnostic function. The statistical population consists of all the female students of high school Tehran city in year academic 2018-2019. For that 30 female students with social anxiety and without 30 without social anxiety were picked through convenience sampling and schema questionnaire – short form version 3 of Young (2005), adult attachment scale of Collins & Read (1990) and Connor social phobia inventory (2000) were administered to them and were analyzed using discriminant analysis. The results of the discriminant analysis showed that impaired autonomy & performance and secure attachment style female students can help to prediction social anxiety. The function discriminant analysis assigned 85 percent of the female students with and without of social anxiety. The findings clarified the importance of these variables in distinguishing female students with and without social anxiety; hence these factors can be used in prevention of social anxiety by counselors and psychologists.

Keyword: *early maladaptive schemas, attachment styles, social anxiety.*